

Leden Vaste Commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
t.a.v. mevrouw drs. E. de Kler
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Datum 23-11-2020
Briefnr. 594880 / CH Onderwerp AO onderwijs en corona
Inlichtingen 06-22991579

Geachte leden van de Vaste Commissie,

Op woensdag 25 november aanstaande debatteert u over onderwijs en corona in het funderend onderwijs. Afgelopen weekend vroegen wij onze leden in het primair- en voortgezet onderwijs een vragenlijst in te vullen die vooral vragen bevat over de onderwijskwaliteit. Bijna 8000 leden vulden deze vragenlijst in.

De AOb ziet graag dat er op de volgende punten actie wordt ondernomen:

1. Beter bescherming onderwijspersoneel

Een meerderheid van het onderwijspersoneel vindt het belangrijk dat de scholen open blijven, maar benadrukt dat de veiligheid moet worden gewaarborgd. Ondanks een duidelijke richtlijn vanuit vws waarin staat dat er op school alleen mag worden lesgegeven en herhaaldelijke oproepen vanuit de sociale partners en het ministerie aan schoolbesturen om zich hieraan te houden, blijven er schoolbesturen die hun personeel verplichten om aanwezig te zijn voor andere zaken dan lesgeven. De AOb vindt dat moet worden onderzocht of de Onderwijsinspectie een rol kan spelen bij naleving en handhaving van de richtlijnen.

Onderwijspersoneel dat in een risicogroep valt is extra kwetsbaar. De AOb vindt dat deze groep beter beschermd moet worden en niet door de werkgever onder druk gezet kan worden op school te komen lesgeven. Dit blijkt in de praktijk toch te gebeuren. Het is belangrijk dat de minister werkgevers hier op aanspreekt.

2. Extra aandacht voor (voor)examenleerlingen

Iets minder dan de helft van de leraren die lesgeven aan (voor)examenklassen geeft aan dat ze in de huidige omstandigheden leerlingen (nog) niet goed hebben kunnen voorbereiden op het eindexamen. De onderwijskwaliteit staat over de hele linie onder druk, maar voor examenleerlingen kan het bepalend zijn voor de rest van hun schoolcarrière. De AOb roept het kabinet dan ook op extra aandacht te besteden aan deze leerlingen door uitbreiding van de formatie, extra bijlessen (bij voorkeur op school), extra ondersteuning in de klas en het zoveel mogelijk voorkomen van lesuitval.

3. Oproep om lesuitval bij te houden

De oproep om lesuitval bij te houden hebben we eerder gedaan in het kader van het lerarentekort. Nu komt hier het coronavirus bij. De AOb blijft het belangrijk vinden dat de minister gaat bijhouden hoeveel lessen er dit jaar niet kunnen worden gegeven door het coronavirus én het lerarentekort, omdat dit direct raakt aan de kwaliteit van ons onderwijs. Er moet beter zicht komen op de omvang van lesuitval en inzet van onbevoegden om adequate maatregelen te treffen.

4. Houd toezicht, zonder hard oordeel

De Onderwijsinspectie moet niet stoppen met het beoordelen van de kwaliteit van onderwijs tijdens een pandemie. Juist in deze tijd is het belangrijk te weten wat er op scholen gebeurt. Niet om er een hard oordeel aan te hangen, maar om het overzicht te bewaren. De AOb constateert dat de minister slecht zicht heeft op de onderwijskwaliteit, de uitval en het aantal onbevoegd gegeven lessen. Hier kan juist de Onderwijsinspectie een belangrijke taak vervullen.

De belangrijkste uitkomsten van onze vragenlijst delen wij met u.

➤ Onderwijskwaliteit en leerlingprestaties staan onder druk

Driekwart van de leraren uit het voortgezet onderwijs geeft aan dat de onderwijskwaliteit is gedaald tijdens de corona-periode. In het basisonderwijs is dit 40 procent en in het (voortgezet) speciaal onderwijs en praktijkonderwijs zegt de helft van de leraren dat de kwaliteit is gedaald. Een zeer klein deel van de leraren (1,5 tot 3 procent) vindt dat onderwijskwaliteit juist is gestegen. De rest van de leraren geeft aan dat de kwaliteit op hetzelfde niveau is.

Digitaal onderwijs

Driekwart van de leraren in het basisonderwijs, (voortgezet) speciaal onderwijs en praktijkonderwijs geeft aan digitaal onderwijs te geven, in het voortgezet onderwijs is dit 95 procent. Met digitaal onderwijs is het moeilijk dezelfde kwaliteit te bieden. 93 procent van de leraren in het basisonderwijs zegt dat dit niet lukt. In het voortgezet (speciaal) onderwijs en praktijkonderwijs is dit 87 procent.

Leerlingprestaties

Ook wat betreft leerlingprestaties is het beeld in het voortgezet onderwijs het slechtst: 65 procent van de leerlingen lijkt dit jaar lager te scoren ten opzichte van leerlingen in voorgaande jaren. In het basisonderwijs is dit 40 procent en in het (voortgezet) speciaal onderwijs en praktijkonderwijs 31 procent. Een zeer klein deel van de leraren (0,5 tot 2 procent) schat de prestaties van leerlingen hoger in. De rest geeft aan dat er geen veranderingen zichtbaar zijn in de prestaties van leerlingen.

Het eindexamen

45 procent van de leraren in het voortgezet onderwijs geeft aan dat het niet lukt om leerlingen voldoende voor te bereiden op het examen. Het resterende deel van de leraren lukt het wel om leerlingen voldoende voor te bereiden. In het voortgezet speciaal onderwijs (vso) geeft 60 procent van de leraren aan dat het niet lukt en 40 procent wel.

➤ **In alle sectoren is er minder ruimte voor persoonlijke aandacht**

De individuele aandacht voor leerlingen is minder geworden, zo geeft driekwart van de leraren in het voortgezet onderwijs aan. In het (voortgezet) speciaal onderwijs en praktijkonderwijs ziet de helft van de leraren aan dat de individuele aandacht minder is en in het basisonderwijs is dit bij een derde van de leraren zo. Slechts 5 procent van de leraren geeft aan meer individuele aandacht te kunnen geven aan leerlingen.

De helft van alle leraren geeft aan dat zij leerlingen met een ondersteuningsvraag nog wel extra ondersteuning kunnen bieden, maar wel minder dan voorheen. 15 procent van de leraren in het basisonderwijs, 20 procent van de leraren in het voortgezet onderwijs en zelfs een kwart van de leraren in het (voortgezet) speciaal onderwijs en praktijkonderwijs geeft aan dat leerlingen momenteel geen extra ondersteuning krijgen.

➤ **Minimaal 1 op de 3 leerlingen heeft een leerachterstand**

Ongeveer 30 procent van de leerlingen in het basisonderwijs heeft een leerachterstand opgelopen, zo schatten leraren in het basisonderwijs in. In het voortgezet onderwijs gaat dit om 40 procent en in het (voortgezet) speciaal onderwijs en praktijkonderwijs om 35 procent.

30 procent van de leraren in het primair onderwijs zegt dat er op school niets wordt gedaan om achterstanden in te lopen, in het voortgezet onderwijs zegt 20 procent dit en in het (voortgezet) speciaal onderwijs zelfs 60 procent. Als er wel op school iets wordt gedaan, gaat het in het primair onderwijs vaak om extra ondersteuning in de klas en in het voortgezet onderwijs om extra bijlessen.

➤ **Werkdruk blijft onverminderd hoog**

De werkdruk in corona-tijd is fors toegenomen. 92 procent van de leraren in het reguliere voortgezet onderwijs geeft aan dat de werkdruk hoger is dan normaal, in het basisonderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs en praktijkonderwijs geeft driekwart van de leraren aan een hogere werkdruk te ervaren. Uit eerdere vragenlijsten is gebleken dat dit onder andere komt door de combinatie van fysiek en afstandsonderwijs.

➤ **Steeds vaker onbevoegden voor de klas**

In het primair onderwijs, (voortgezet) speciaal onderwijs en praktijkonderwijs geeft een derde van de leraren dat het aantal onbevoegd gegeven lessen is toegenomen. In het voortgezet onderwijs geeft 12 procent van de leraren aan dat dit is toegenomen. Daarnaast geeft in het voortgezet onderwijs de helft van de leraren ook aan dat ze dit niet weten.

➤ **In een risicogroep – en toch moeten komen werken**

Aan leraren in die zelf tot een risicogroep behoren of een partner hebben uit een risicogroep is gevraagd of ze meer druk ervaren, in vergelijking met het begin van het schooljaar, vanuit directie/schoolleiding om toch op school te komen werken. De helft van deze leraren ervaart meer druk, de andere helft niet.

➤ **Wel inspectietoezicht op scholen, maar geen herstelopdrachten**

65 procent van de leraren vindt dat de Onderwijsinspectie wél moet blijven beoordelen, maar daar geen consequenties aan moet verbinden. Een kwart van de

leraren meent dat de Onderwijsinspectie op dit moment helemaal geen controles moet uitvoeren. 10 procent van de leraren vindt dat de Onderwijsinspectie gewoon moet blijven controleren én daar ook consequenties aan moet verbinden.

Tot slot, een ruime meerderheid van de leraren geeft aan een nog hogere werkdruk te ervaren tijdens de corona-crisis. Dit is zorgelijk, omdat er naast een pandemie ook een enorm lerarentekort is. Er zijn structurele investeringen nodig om die werkdruk fors te verlagen én het beroep aantrekkelijker te maken. Wij roepen daarom u, de politiek, op het onderwijs topprioriteit te maken. Nu, volgend jaar maart en in een volgend regeerakkoord.

Uiteraard zijn wij altijd bereid dit nader toe te lichten.

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Jelmer Evers', with a large loop at the top and a long, thin tail.

Jelmer Evers
Dagelijks bestuurder primair onderwijs
Algemene Onderwijsbond

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Henrik de Moel', written in a cursive style.

Henrik de Moel
Dagelijks bestuurder voortgezet onderwijs
Algemene Onderwijsbond

Bijlage: Rapport vragenlijst onderwijs en corona funderend onderwijs (november 2020)